

strama, ali ovo brkanje Lukinih i Matejevih podataka pokazuje da nije dovoljno pazio na razlike. Tko bez ideologiziranih predrasuda čita treće evanđelje, otkriva Lukinu vjeru u Marijino djevičanstvo prije i poslije poroda. Drugo je pitanje što je ta vjera značila tokom stoljeća i što bi danas trebala značiti.

Nadam se da će koji dogmatičar sa specijalizacijom za kristologiju i mariologiju recenzirati Jarkovu studiju o Luki. Morali bi se javiti i eklesiolozi. Tako bismo pridonijeli pojašnjavanju nedorečenih formulacija i produbljivanju vjere.

Mato Zovkić

KATEKIZMI:

1. POZVANI NA GOZBU. Prva ispovijed i priče. Uredio Josip Baričević. KS, Zagreb, 1976 (1. izd.), 1985 (10. izd.), 127 stranica. 2. SNAGOM DUHA. Uvođenje u vjeru i život kršćanske zajednice. Uredio Josip Baričević. KS, Zagreb, 1977 (1. izd.), 1984 (7. izd.), 240 stranica. 3. POĐIMO ZAJEDNO. Katekizam 5. Uredio Josip Baričević. KS, Zagreb 1982 (1. izd.), 1984 (3. izd.), 220 stranica. 4. PUT U SLOBODU. Katekizam 6. Uredio Josip Baričević. KS, Zagreb, 1984, 236 stranica.

Ovi katekizmi što ih ovdje želimo *per modum unius* prikazati od izvanredno su velikog značenja za katehizaciju u našoj mjesnoj Crkvi. Oni su postali klasični katehetski priručnici u bezbrojnim crkvenim zajednicama diljem hrvatskog jezičnog područja. I s potpunim pravom! Oni su po mnogo čemu pionirski zahvat u našu suvremenu crkvenu katehizaciju i u isti tren najviši teološki domet na području katehetskih priručnika objavljenih u nas posljednjih godina.

1. Katekizam POZVANI NA GOZBU sadrži program prve temeljitije i sustavnije inicijacije u vjeru i život kršćanske zajednice, Crkve, i to prigodom pripreve za prvo primanje sakramenta euharistije i sakramenta pokore. Zato je njegova tematska, metodička i medijska struktura tako »satkana« da on predstavlja prvu sustavniju i cjelovitiju inicijaciju, i to s biblijskog, sakramentalnog, liturgijskog, molitvenog, eklezijalnog i doktrinarnog stajališta. Predviđen je za uzrast djece između 8. i 10. godine. Sva je ta višestruka inicijacija u vjere i život kršćanske zajednice istodobno kristocentrična, trojstveno teocentrična i kršćanski antropocentrična. Tako se već u katekizmu POZVANI NA GOZBU ostvaruju mnoga teorijska polazišta stvorena u suvremenoj ka-

tehezi i ona vrlo važna načela za obnovu kateheze u našim kršćanskim zajednicama, koja je inače Josip Baričević razradio u svom članku »Obnova religioznog odgoja i kateheza u našoj Crkvi prema najnovijim smjernicama biskupa Jugoslavije u katehetskom dokumentu RADOSNO NAVIJEŠTANJE EVANĐELJA I ODGOJ U VJERI« (vidi: *Bogoslovska smotra* 54/1984, br. 1, str. 37—69) i u drugim svojim radovima, objavljenim u zbornicima Katehetske ljetne škole.

2. SNAGOM DUHA sadrži program još mnogo temeljitije, sustavnije i cjelovitije inicijacije u vjeru i život kršćanske zajednice, i to prigodom pripreve za slavljenje i primanje sakramenta potvrde. Zato se u tom katekizmu pružaju mogućnosti za mnogo dublju i cjelovitiju biblijsku, sakramentalnu, liturgijsku, molitvenu, eklezijalnu, doktrinarnu i moralnu inicijaciju. To je moguće osobito zbog toga što su u vjeroučenika kojima je taj katekizam namijenjen mnogo razvijenije spoznajne, doživljajne i djelatne sposobnosti i što oni već imaju mnogo dublja i bogatija općeljudska i vjernička iskustva i znanja. U tom su se katekizmu stoga mogla u još punijem smislu ostvarivati polazišta i načela za obnovu naše kateheze.

3. Katekizam POĐIMO ZAJEDNO sadrži program za sustavnu, organsku, progresivnu i cjelovitu inicijaciju u vjeru i život kršćanske zajednice djece i predadolescenata petog vjeronaučnog godišta (dob između 11. i 13. godine života). U tim se programima nastavlja biblijska, liturgijska, sakramentalna, molitvena, eklezijalna, doktrinarna i moralna inicijacija koja je već ostvarivana tijekom prva četiri, odnosno prvih pet vjeronaučnih godišta. Ti se programi razvijaju na cikličko-progresivna načina. Pritom se pazi na to da neke općeljudske teme (npr. zajedništvo, zlo, grijeh, smrt, ljubav, sloboda, mir...) i neke vjerničke teme (npr. vjera, uvođenje u Bibliju, Isus Krist, pashalni misterij, sakramenti, liturgija, individualna i komunitarna molitva, Crkva, moral...) moraju biti prisutne u svim vjeronaučnim godištim, samo što se — isticanjem različitih tematskih vidova te različitih medijima i metodičkim pristupima — u različitim vjeronaučnim godištim omogućuje komuniciranje s različitim razinama općeljudskog i vjerničkog iskustva i znanja. To se komuniciranje s različitim razinama iskustva i znanja postiže, na primjer, izborom različitih biblijskih, liturgijskih, otačkih i poetskih tekstova te izborom različitih medija (npr. vizualnih, auditivnih, audiovizualnih...) i različitih metodičkih pristupa (npr. primjenom pojedinačnog, grupnog, plenarnog oblika rada te primjenom različitih metodičkih postupaka). Pri svoj toj raznolikosti izbora tema i temat-

skih aspekata te raznolikosti izbora medija i metodičkog pristupa, osobitu ulogu ima — kako je već istaknuto — dob vjeroučenika jer o njoj uvelike ovise njihove spoznajne, doživljajne i djelatne mogućnosti.

4. Katekizam PUT U SLOBODU sadrži progresivniju i cjelovitiju inicijaciju u kršćanski život nego katekizam POĐIMO ZAJEDNO, inače je u svemu izrađen po istoj metodi kao i prethodni katekizam. PUT U SLOBODU napisan je prije svega za učenike šestog razreda osnovne škole, dakle za razdoblje »odlaska« iz djetinjstva i »ulaska« u mladenačku dob. Nastoji pomoći djeci i onima koji s njima rade da zajedno trajno rastu u sve veću ljudsku i vjerničku zrelost. Zato je opsežniji od prethodnih katekizama i dosta se razlikuje od običnih udžbenika: napisan je istodobno za djecu, mlade i odrasle, i mnogo je toga u njemu prepušteno slobodnom pojedinačnom i zajedničkom izboru.

Katekizam PUT U SLOBODU čini povezanu cjelinu sa svim prethodnim katekizimima, a osobito s katekizmom POĐIMO ZAJEDNO, na koji se često upućujemo.

Katekizam PUT U SLOBODU posvećuje osobito mnogo stranica temi IZLASKA izraelskih plemena iz egipatskog sužanjstva, PROROCIMA Staroga zavjeta i ISUSU KRISTU kao osloboditelju i spasitelju. Tako je velikim dijelom biblijskog sadržaja. To je, uostalom, velika prednost ovih katekizama. Oni na vrlo vješt pedagoški način uvode djecu u poznavanje Biblije i pomažu im da Bibliju zavole kao svoju knjigu, knjigu svoje vjere. U katekizmu ima poglavlja posvećenih i liturgiji (došašće i Božić) i sakramentima kao znakovima susreta i novoga života s Bogom i jednih s drugima.

Sva četiri katekizma, koja smo ovdje ukratko prikazali, predstavljaju organsku programsku cjelinu kojom se — zahvaljujući cikličko-progresivnom oblikovanju katehetskih programa u njima — pruža mogućnost sustavnog, progresivnog i sve cjelovitijeg kristocentričnog, trojstveno teocentričnog i kršćanski antropocentričnog uvođenja djece i mladih u vjeru i život kršćanske zajednice.

Katekizmi su prvotno namijenjeni djeci, predadolescentima i mladima navedenih dobi, ali su u mnogim svojim slojevima tako oblikovani da su također namijenjeni i ostalim odraslim članovima obitelji vjeroučenika. Tako je urednik ovih katekizama Josip Baričević zajedno s Anom Zelić i s ostalim suradnicima pridonio ostvarivanju jednog od temeljnih načela suvremene kateheze: uvođenja djece i mladih u vjeru i život kršćanske zajednice treba ostvarivati istodobno i u najdubljoj poveza-

nosti s trajnim vjerničkim kultiviranjem i formiranjem odraslih. Pridonio je ujedno shvaćanju i ostvarivanju kateheze kao jedinstvenog stvaralačkog komunikacijskog čina kojim se stvaraju uvjeti da vjeroučenici trajno sazrijevaju u vjeri kao pojedinci i kao članovi žive kršćanske zajednice.

Adalbert Rebić Humski

Vijeće BKJ za hrvatsku migraciju (priř.), *Novi kodeksi i iseljenici*, Znakovi i gibanja 24, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1986, 210 stranica.

Ova se vrijedna knjižica pridružuje — kako piše mons. Vladimir Stanković, ravnatelj hrvatske inozemne pastve, u Uvodnoj riječi na str. 6 — lijepom nizu knjiga i knjižica koje je izdalo Vijeće BK Jugoslavije za hrvatsku migraciju kroz 16 godina svog rada (»Crkva i hrvatsko iseljeničtvo«, »Pastoral selijaštva među teološkim disciplinama«, »Hod Božji i Bog hoda« i druge). Ove su knjižice napisane ne samo za naše inozemne pastoralne radnike nego i za naše svećenike u domaćoj duhovnoj pastvi i za studente teologije, koji su zadnjih godina dužni slušati predavanja iz »Pastorala selijaštva«.

Knjižica sadrži nekoliko radova poznatih profesora crkvenog prava koji su bili objavljeni u smotri »Migracioni e turismo — On the Move«, br. 39, u rujnu 1983. godine. Taj broj smotre ima podnaslov »Quaderno universitario No. 3«, što znači da su ti radovi namijenjeni studentima na teološkim učilištima koji slušaju predavanja iz pastoralne teologije. Radove su preveli na hrvatski jezik A. Škvorčević, Ž. Kustić i s. Nives Kuhar. Radovima inozemnih profesora dodan je na kraju knjižice i doprinos Josipa Delića, profesora crkvenog prava na Visokoj bogoslovnoj školi u Splitu, afiliranoj Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, o »Crkvenim pravnim propisima i seliocima«, što je zapravo njegovo predavanje održano 1984. godine u Viezehheiligen u naše pastoralne radnike u inozemstvu.

Knjižica sadrži slijedeće radove: »Novi zakonik crkvenog prava i dušobrižništvo svijeta u pokretu« (Jean BEYER SJ, dekan Fakulteta crkvenog prava Sveučilišta Gregoriana, Rim), str. 8-32; »Pastoral ljudi u pokretu u teološkoj formaciji na sveučilištima i u sjemeništima« (Velasio de Paolis), str. 33-43; »Povijesni i kanonski vidici pastoralne brige za useljenike u Americi krajem 19. stoljeća (Stephen M. Di Giovanni, H. E. D, doktor crkvene povijesti, Zavad Sjeverne Amerike, Rim), str. 44-68; »Te-